

30.05.2016

Kj/8

§ 541

Yritysvaikutusten arviointi ja laajojen taloudellisten vaikutusten arviointi kaupungin päätöksenteossa

HEL 2015-001570 T 14 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että yritysvaikutusten arviointi otetaan osaksi valmistelu- ja päätöksentekoprosessia vuonna 2015 toteutetun kokeilun aikana kehitetyn mallin mukaisesti kokeiluun osallistuneissa kaupunkisuunnitteluvirastossa, kiinteistövirastossa ja rakennusvirastossa sekä vaiheittain ja mallia edelleen kehittäen niissä virastoissa, joiden toiminnalla on yrityksille tai yritysten toimintaedellytyksille merkittävä vaikutus.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että erityisen merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeisiin liittyvien taloudellisten vaikutusten arviointeja jatketaan. Arviointeja toteutetaan ja kehitetään toimialarajat ylittävässä yhteistyössä ja hyödyntämällä aiemmin laadituista vaikutusarvioinneista saatuja kokemuksia.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Minna Maartola, kehityspäällikkö, puhelin: 36307
minna.maartola(a)hel.fi
Henri Kähönen, elinkeinosuunnittelija, puhelin: 310 25020
henri.kahonen(a)hel.fi

Liitteet

1 YRVA- ja LATVA -toimintamallit

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin strategiaohjelmassa 2013–2016 on asetettu tavoitteeksi, että "Helsinki on Suomen yritysmönteisin kaupunki vuonna 2016". Strategiaassa todetaan, että yritysvaikutusten arviointi otetaan mukaan pää-

30.05.2016

Kj/8

töksentekoon ja että kaikkien merkittävien maankäytön ja rakentamisen hankkeiden osalta toteutetaan elinkeinovaikutusten arviointi.

Kaupunginhallituksen toimeksiannon mukaisesti kaupunginkanslia valmisteli yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusvalvontaviraston ja rakennusviraston kanssa toimenpideohjelman kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi kaupungin eri osissa. Hyväksyessään Suomen yritysmyönteisin kaupunki-toimenpideohjelman 16.3.2015 kaupunginhallitus päätti, että

- kaupunginhallitus tekee yritysvaikutusten arvioinnin mahdollisesta käyttöönotosta Helsingissä päätöksen pilottien pohjalta tehdyn ehdotuksen perusteella ja
- kaupunginhallitus päättää mahdollisista jatkotoimenpiteistä ja hallintokuntien ohjeistuksesta piloteista saatujen tulosten pohjalta liittyen merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden laajojen taloudellisten vaikutusten arviointiin.

Kaupungin tekemillä päätöksillä on usein suoraan tai ainakin välillisesti vaikutuksia yrityksille tai yritysten toimintaedellytyksiin. Yritysvaikutusten arviointi on keino selvittää ennalta, millaisia ja miten laajoja vaikutuksia kaupungin valmistelemilla päätöksillä on yrityksiin tai yritysten toimintaedellytyksiin.

Yritysvaikutusten arviointia laajempi elinkeinovaikutusten arviointi tarkoittaa kaupungin päätäntävällässä olevien merkittävien investointi- ja rakentamishankkeiden laajojen taloudellisten vaikutusten selvittämistä. Laajoja taloudellisia vaikutuksia ovat esimerkiksi vaikutukset tuotantoon, työllisyyteen, verotuloihin, kaupungin muihin tuottoihin ja kustannuksiin, liikenteeseen ja saavutettavuuteen, maan arvoon sekä kaupungin tunnettuuteen.

Arvioinnit eivät ole itseisarvo, vaan keino tuoda lisäarvoa valmisteluun ja päätöksentekoon. Sekä yritysvaikutusten että laajojen taloudellisten vaikutusten arvioinnit ovat suuntaa-antavia työkaluja, joiden tulee olla sisällöltään objektiivisia. Arviointi auttaa toisaalta sovittamaan erilaisia intressejä yhteen ja toisaalta johtaa siihen, että päätökset tehdään tietoisina niiden vaikutuksista.

Yritysvaikutusten arviointi (YRVA)

Kaupunginkanslian elinkeino-osaston johdolla toteutettiin syksyn 2015 aikana yritysvaikutusten arvioinnin kokeilu (aiemmin pilotointi), johon osallistuivat kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto ja rakennusvirasto. Kokeilun aikana mm. suunniteltiin arvioinnin toimintamalli palve-

30.05.2016

Kj/8

lumuotoilun menetelmiä hyödyntäen yhteistyössä mukana olleiden virastojen ja elinkeinoelämän edustajien kanssa.

Toimintamallia kehitettäessä lähtökohtana on ollut se, että yritysnaökulma otettaisiin mukaan valmisteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällöin arvioinnilla voidaan vaikuttaa valmistelussa olevan asian sisältöön. Mallin haluttiin olevan myös niin kevyt, ettei vaikutusten arviointi pidentäisi valmisteluun kuluva-aikaa.

Kehitettyä mallia kokeiltiin kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti ao. virastoissa valmistelussa olevissa asioissa loppuvuodesta 2015. Kokeilun aikana laadittiin yritysvaikutusten arvioinnit Iso Roobertinkadun kävelykatuosuuden peruskorjauksesta, Marian sairaala-alueen asemakaavan muutoksesta ja Mäkelänkatu 58-60:n käyttötarkoituksenmuutoksesta (poikkeamispäätös).

Mäkelänkatu 58-60:sta laadittu arviointi sisältyy sellaisenaan kaupunkisuunnitteluviraston 19.1.2016 kaupunginhallitukselle antamaan lausuntoon. Yleisten töiden lautakunnan listatekstissä 15.2.2016 mainitaan Iso Roobertinkatua koskevan suunnitelman olleen mukana po. kokeilussa, mutta itse arviointia ei siihen ole liitetty. Marian sairaala-alueen asemakaavan muutos ei ole vielä edennyt päätöksentekoon.

Valmistelijoilta saadun palautteen mukaan arviointi mm. helpottaa valmistelutyötä, tekee työstä laadukkaampaa ja vahvistaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Yritysnaökulman pohtiminen asioita valmisteltaessa auttaa myös ymmärtämään yritysten tarpeita ja siten kehittämään Helsingistä entistä yritysystävällisempi kaupunki. Mukana olleilta elinkeinoelämän edustajilta sekä kehittämistyöstä että valmiista arvioinneista saatu palaute oli niin ikään erittäin myönteistä.

Kokemusten ja saadun palautteen mukaan yritysvaikutusten arvioinnin toimintamallia kokonaisuudessaan on kehitetty edelleen. Toimintamalli, siihen olennaisesti liittyvät apukysymykset ja asiat, joista arviointi on tarpeellista suorittaa, on kuvattu esityslistan liitteessä 1.

Arviointi on kokeilussa kehitetyn mallin mukaisesti mahdollista ottaa laajemmin käyttöön niissä virastoissa, jotka ovat olleet mukana mallin laadinnassa. Sen sijaan arvioinnin käyttöönotto muissa virastoissa saattaa edellyttää toimintaohjeisiin joitakin muutoksia. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista, että arviointi otetaan muissa virastoissa käyttöön vaiheittain ja aluksi kokeiluluonteisesti niin, että mallia ja ohjeistusta voidaan tarvittaessa kehittää edelleen virastojen tarpeista tai toiminnasta lähtien.

30.05.2016

Kj/8

Arvioinnin laajemmasta käyttönotosta ja sisällyttämisestä päätökseen on keskusteltu kokeiluun osallistuneiden ja kokeilun mahdollisesti aloittavien virastojen edustajien kanssa.

Merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden laajojen taloudellisten vaikutusten arviointi (LATVA)

Helsingin kaupunki on vuosina 2014 - 2015 toteuttanut useita selvityksiä, joissa on arvioitu merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden taloudellisia vaikutuksia.

Näitä ovat olleet esimerkiksi Helen Oy:n Hanasaaren voimalaitosvaihtoehtojen vaikutukset kaupunkikonsernin kannalta, Raide-Jokerin ja Laajasalon raitiotieyhteyden kaupunkitaloudellinen arviointi sekä Länsisataman liikenneratkaisuvaihtoehtojen arviointi.

Selvityksistä saatujen kokemusten perusteella ei ole mahdollista luoda yhtä yleispätevää vaikutusarviointimallia, joka soveltuisi kaikkien taloudellisesti merkittävien investointihankkeiden arviointiin. Esimerkiksi energiaratkaisuihin, liikenneinvestointeihin tai kulttuurihankkeisiin liittyvät arvioinnit eroavat toisistaan niin merkittävästi, että kunkin hankkeen arviointi on syytä suunnitella ja laatia tapauskohtaisesti, jotta se tuottaa päätöksenteon kannalta oleellista tietoa.

Selvitykset ovat osoittaneet, että niiden laadinnassa tarvitaan toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Esimerkiksi käytettyjen taustaoletusten ja arvioinneissa hyödynnettävien menetelmien valinta sekä arvioinnit toteutavien projektiryhmien muodostaminen on syytä toteuttaa osallistamalla laajasti hankkeeseen liittyviä hallintokuntia. Näin varmistetaan, että arviointien tulokset edustavat mahdollisimman laajasti kaupungin asiantuntijoiden näkemystä.

Arviointi on syytä suorittaa vain merkittävimmistä hankkeista. Merkittävyydelle ei ole mahdollista määritellä täsmällisiä raja-arvoja, vaan kunkin hankkeen osalta merkittävyyttä on tarkasteltava tapauskohtaisesti. Arvioinnissa on esitettävä perusteellisesti tehdyt oletukset ja rajaukset.

Arviointien käynnistämisestä päättää lähtökohtaisesti sen hallintokunnan johto, jonka vastuualueelle hanke kuuluu. Useita hallintokuntia koskevan tai poikkeuksellisen merkittävän hankkeen arvioinnin käynnistämisestä päättää lähtökohtaisesti kaupunginkanslian kansliapäällikkö. Arvioinnin kustannuksien jakautumisesta päätetään tapauskohtaisesti, mutta lähtökohtaisesti vain yhden hallintokunnan vastuualueen arviointihankkeet rahoitetaan hallintokunnan omasta budjetista.

Arviointi voidaan toteuttaa joko täysin kaupungin virkatyönä, osin ostopalveluna tai kokonaan ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta. Kutakin

30.05.2016

Kj/8

arviointia sekä siihen mahdollisesti liittyvien asiantuntijapalveluiden tilaamista ja valvontaa varten kootaan lähtökohtaisesti projektiryhmä, johon kutsutaan vastuuviraston lisäksi kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä elinkeino-osaston, kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston edustajat.

Liitteessä 1 on esitetty myös laajojen taloudellisten vaikutusten arvioinnin laadinnan suuntaa-antava eteneminen kaupungin organisaatiossa. Arviointien laadinnassa tulisi liitteessä esitetyn kuvauksen lisäksi hyödyntää esimerkiksi investointiesityksen laatimiseen ja erilaisten hankkeiden käsittelyyn liittyviä ohjeita.

Molempien arviointikäytäntöjen jalkauttaminen edellyttää kaupungin yrittäjäosastoiden parissa työskentelevien henkilöiden perehdyttämisen lisäksi sitä, että ao. henkilöiden tietämystä yritysten tarpeista ja toimintatavoista syvennetään. Prosessien- ja muu tarvittava ohjeistus sekä tausta-aineistot arviointien suorittamiseksi ja valmiit arvioinnit kootaan yhteen sähköiseen vaikutusarviointi-tietopankkiin.

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto vastaa valmennuksen järjestämisestä ja muusta arviointien käyttöönottoon liittyvästä tuesta. Henkilöstön perehdytyksestä ja muista arvioinnin edellyttämistä toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin on varattu rahoitus vuodelle 2016.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Minna Maartola, kehityspäällikkö, puhelin: 36307
minna.maartola(a)hel.fi
Henri Kähönen, elinkeinosuunnittelija, puhelin: 310 25020
henri.kahonen(a)hel.fi

Liitteet

1 YRVA- ja LATVA -toimintamallit

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.05.2016 § 501

HEL 2015-001570 T 14 00 00

Päätös

30.05.2016

Kj/8

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

23.05.2016 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian Osku Pajamäen ehdotuksesta.

16.03.2015 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

09.03.2015 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Minna Maartola, kehityspäällikkö, puhelin: 36307
minna.maartola(a)hel.fi
Henri Kähönen, elinkeinosuunnittelija, puhelin: 310 25020
henri.kahonen(a)hel.fi